

Årsmelding 2017

Innhold

2017 - et merkeår for KA

Nye medlemmer

Valg til KAs organer 2017

Stadig tariffutvikling

Reformer og lovendringer

Kurs, opplæring og rådgivning

Kirkebygg

IKT, økonomi, jus og administrasjon

Gravferd

2017 - et merkeår for KA

2017 vil bli stående som et merkeår i KAs historie. På årets første virkedag – 2. januar – trådte Kirkemøtets vedtak om innmelding i KA formelt i kraft. Dagen etter undertegnet KA og de sentrale arbeidstakerparter enighetsprotokoll om hvilket avtaleverk de om lag 1.600 tilsatte i Den norske kirke nasjonalt skulle omfattes av. Etter en omfattende prosess var partene blitt enige om at KAs ordinære avtaleverk skulle gjøres gjeldende med enkelte unntak regulert i påfølgende tilleggsavtale.

Våren 2017 ble viktig også for KAs organisasjonsmedlemmer. Partene kom til enighet om å skille ut en egen hovedtariffavtale for medlemmer som ikke er kirkelige organer fra 1.januar 2018. Da KAs søknad om opptak i fellesordningen for privat AFP i løpet av året ble innvilget og en nødvendig vedtektsendring senere ble godtatt av departementet, trådte den nye avtalen i kraft ved årsskiftet 2017/2018.

Regjeringens kommunereform ble vedtatt i Stortinget i juni. Mange av KAs fellesrådsmedlemmer får som følge av dette inn i sammenslåingsprosesser fram mot 2020. Det har i 2017 derfor vært stor etterspørsel etter rådgivning fra KA om en rekke omstillingsrelaterte spørsmål, både fra øverste leder av virksomhetene og fra folkevalgte/ledere av kirkelige fellesråd. Den skriftlige veilederen og kurstilbudet som KA har bidratt med, har fått meget god evaluering. Kommunereformen vil fortsette å ha stor innvirkning på innretningen av arbeidet også i tiden fremover.

I slutten av september presenterte regjeringen sitt forslag til ny og felles trossamfunnslov. KA har lagt ned et betydelig arbeid med å vurdere konsekvensene av forslaget for medlemmene. En rekke seminarer og debattmøter ble arrangert rundt i landet for å sette aktuelle spørsmål under lupen, mange av dem med innledere fra KA som bidragsyttere. Styret avga en lengre høringsuttalelse til departementet i desember.

KA har i løpet av året gjennomført en ny kartlegging av tilstanden til alle landets 1633 kirkebygg. «Kirkekontrollen» gjennomføres hvert fjerde år og representerer en omfattende innsamling av dokumentasjon om Den norske kirkes kirkebygg. En nøkkeltallsrapport vil foreligge vinteren 2018, og den ferdige rapporten vil bli lagt fram i løpet av våren.

KA har i 2017 også drevet fram et pilotprosjekt innen brannslukking i samarbeid med de fremste fagmiljøer på området både nasjonalt og internasjonalt. Et «fullskalaprojekt» som fremskaffer kunnskap til bruk for å styrke brannsikring av kirker har vært gjennomført på brannlaboratorium i Danmark senhøsten 2017 og ble avsluttet vinteren 2018.

Året 2017 vil bli stående som et merkeår i KAs historie også fordi stillingen som administrerende direktør ble lyst ledig. Frank Grimstad, som har ledet organisasjonen helt siden KA ble etablert i 1990, varslet sommeren 2017 at han går av med pensjon. Styret tilsatte Marit Halvorsen Hougsnæs som ny administrerende direktør på årets siste styremøte 6. desember. Hun overtok 1. februar 2018.

Sekretariatet i KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter
Oslo, februar 2018

Nye medlemmer i KA

- Den norske kirke (rettssubjektet) ble medlem fra 2.1.2017
- Stiftelsen Kirkelig Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep ble medlem med virkning fra 1.1.2018
- HEKTA: Trosopplæring for ungdom (frivillig organisasjon) ble medlem med virkning fra 1.1.2018.

Alle disse har tegnet kategori-1-medlemskap med overføring av partsansvaret.

Valg til KAs organer 2017

2017 var det store valgåret i KA-sammenheng. På KAs nyoppnevnte landsråd 24.-25. april, hvor KAs 68 nye landsrådsdelegater møtte for første gang i fireårsperioden, ble det valgt nytt styre, kontroll- og valgkomite.

KAs nye styreleder er Hege Hovland Malterud som overtok etter Eigil Morvik. Nestleder er Dag Landmark. Øvrige styremedlemmer er Harald Askeland, Lill Tone Grahl-Jakobsen, Siv Mari Forsmark, Helga Hjetland, Gard Realf Sandaker-Nielsen, Åshild Opøyen, 1. vara, Jan Olav Olsen, 2. vara og Jørn Lemvik, 3. vara

Til kontrollkomiteen er følgende valgt for perioden 2017-2021:

Leder Betty Haga, Knut Erik Andresen, Ole Herman Fisknes, 1. vara Modulf Aukan, 2. vara Kristin Elisabeth Kyhen Ramstad og 3. vara Elisabeth Bie

I valgkomiteen sitter følgende fra 2017-2021:

Gerd Karin Røsæg, Trude Brosvik, Svein Inge Thorstvedt, 1. vara Marianne Uri Øverland, 2. vara Stein Bratseth og 3. vara Terje Wiik

Stadig tariffutvikling

Den norske kirke i ett tariffrike

Tariffåret 2017 startet med å sette ut i praksis de store forhandlingene som foregikk mellom KA og fagforeningene høsten 2016 – overføringen av prestene og øvrige tidligere statsansatte til det nye rettssubjektet Den norske kirke. Pr. 01.01.2017 ble denne virksomhetsoverdragelsen gjennomført. Med det var hele Den norske kirke samlet innenfor det samme tariffavtaleverket i KA – selv om det er noe forskjell på lønssystemer og noen spesialbestemmelser fremdeles. Både på sentralt nivå mellom KA og fagforeningene og på virksomhetsnivå har det vært fokusert på å la den nye virkeligheten gå seg til og at nye samarbeidsrelasjoner tar form.

Ny organisasjonsavtale

På våren var det forhandlinger om ny Hovedtariffavtale (HTA) for organisasjonsmedlemmer. Dette er de av KAs medlemmer som ikke er organer i Den norske kirke. Avtalen ble fremforhandlet med forbehold om godkjenning av inntreden i fellesordningen for privat AFP. Denne godkjenningen kom på plass høsten 2017, og alt var derfor klargjort for iverksettelse av ny HTA pr 01.01.2018. Med det får også KA for første gang to ulike HTA – én for organisasjoner mm, og én for organer i Den norske kirke. Hovedforskjellen på avtalene er pensjonsbestemmelsene.

Hovedavtaleforhandlinger

Den fireårige Hovedavtalen utløp 31.12.2017. Partene hadde derfor forhandlinger om denne på senhøsten. Under forhandlingene kom partene frem til at det var noen spørsmål som trengte nærmere avklaringer før det eventuelt ble gjort større endringer i avtalen. Daværende avtale ble derfor forlenget ut 2018, med én justering. Frem til ny forhandling høsten 2018 skal partene gjennomføre arbeid i et partssammensatt utvalg for å forberede forhandlingene.

Reformer og lovendringer

Kommunereformen inn for landing

En av Solberg-regjeringens hovedsaker har vært et ønske om en reform av dagens kommunestruktur. Den norske kirkes organisering og finansiering er nært knyttet til kommunestrukturen, og kommunesammenslåinger vil derfor innebære stor omstilling i Den norske kirke.

Kommunene hadde frist til 1. juli 2016 med å melde inn sine vedtak om sammenslåing til sine respektive fylkesmenn. Fylkesmennene la så i løpet av høsten 2016 frem sine anbefalinger til kommunalministeren.

Fylkesmennene anbefalte langt flere sammenslåinger enn hva de kommunale vedtakene ville ha gitt som resultat. Våren 2017 la Regjeringen fram sitt forslag til Stortinget om kommunesammenslåinger, og Stortingets vedtak i juni sammen med tidligere vedtak betyr at 122 kommuner slås sammen til 47 nye kommuner. De fleste av disse vil slås sammen fra og med 2020.

Behovet for kirkelig involvering i kommunereformen er tidligere blitt løftet fram på ulike arenaer der KA møter sine fellesrådsmedlemmer. KA erfarer at en kommunesammenslåing reiser utfordringer og problemstillinger på et bredt område av kirkens virksomhet, og det utfordrer KAs kompetanse og kapasitet både når det gjelder kurs- og rådgivervirksomhet.

Som forberedelse til kommunereformen utarbeidet KA i 2016 et veiledningshefte for kirkelige fellesråd vedrørende sammenslåing av kommuner. Denne veiledningen har særlig omhandlet ordninger for medbestemmelse og prosjektstyring i fellesrådene ved en kommunesammenslåing. Dette heftet ble revidert i 2017.

Kompetansebehovet ved oppstart av sammenslåingsarbeidet var stort. I løpet av året er det også gjennomført flere opplæringstiltak om kirkelige konsekvenser av en kommunesammenslåing, både for kirkeverger og for tillitsvalgte i fellesråd og fellesnemnder. Hovedfokus var konsekvenser av reformen, organisering av prosessen samt arbeidsrettslige spørsmål. Se «Kurs, opplæring og rådgivning», avsnittene «OU for øvrige medlemmer» og «Folkevalgtopplæring» for detaljer.

Etableringen av det nasjonale rettssubjektet i Den norske kirke

Endringene i Grunnloven i 2012 om forholdet mellom Den norske kirke og staten igangsatte arbeidet med ytterligere reformer i Den norske kirke. Regjeringen Solberg signaliserte i regjeringserklæringen i 2013 at de ønsket å vektlegge reformer som bidro til et tydeligere skille mellom stat og kirke.

Etableringen av rettssubjektet Den norske kirke var her et sentralt anliggende, og vesentlige endringer i kirkeloven ble behandlet og vedtatt på Stortinget våren 2016.

Alle kirkelige virksomheter som har vært en del av statsforvaltningen, ble fra 1. januar 2017 skilt ut og overført til det nye rettssubjektet for Den norske kirke. Dette omfatter Kirkemøtet, Kirkerådet, Bispemøtet, bispedømmerådene og prestedtjenesten. KA har som arbeidsgiverpart nedlagt betydelig arbeid for å bistå i etableringen av Den norske kirke som selvstendig rettssubjekt og arbeidsgiver.

Høring om ny lov for tros- og livssynssamfunn

I tråd med Sundvoldenerklæringen la Regjeringen i september 2017 frem et høringsnotat med forslag til ny lov for tros- og livssynssamfunn. Et av hovedforslagene i høringsnotatet var å samle lovgivningen som regulerer tros- og livssynssamfunn i en felles og helhetlig lov. Den norske kirke foreslås her å få et eget kapittel. Det foreslås en forenklet og mer kortfattet lovgivning og en ny finansieringsordning for tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. For Den norske kirke foreslås det en betydelig forkorting av dagens lovregulering. Betydelig myndighet til å fordele oppgaver/ansvar og organisere Den norske kirke ble foreslått lagt til Kirkemøtet. KAs styre drøftet KAs hovedsynspunkter og hørings svar på to styremøter. Flere av departementets forslag fikk tilslutning fra KA, men KA hadde vesentlige innvendinger bl.a. til forslag som kan svekke soknets nåværende rettslige stilling og selvstendighet, og at summen av departementets forslag vil forrykke balansen mellom den lokale kirke og Kirkemøtet.

KA deltok høsten 2017 på ulike seminarer i alle bispedømmene om høringsnotatet. En stor del av disse ble arrangert i samarbeid mellom Nettverk for kirkelige fellestråd og de regionale kirkevergelagene. På noen konferanser var det også et samarbeid med bispedømmerådene. Både deltagelsen på seminarerne og antall hørings svar har vist meget stort engasjement i denne saken.

Kurs, opplæring og rådgivning

KA har i 2017 hatt et stort tilbud av kurs og opplæring. Det er gjennomført om lag 80 arrangement gjennom året. I tillegg til de som er nevnt nedenfor, kan vi nevne regnskap og økonomikurs, stabsutvikling, grunnkurs for kirkeverger, arbeidsgiverkonferanser med mer. Se også statistikken lenger bak i årsmeldingen.

Arbeidsmiljø og stabsutvikling

Det pågår samtaler om å få på plass en ny nasjonal arbeidsmiljøkartlegging for Den norske kirke, men det foreligger enda ikke avklaring av tidspunkt. KAs opplegg for lokale arbeidsmiljø undersøkelser brukes av en del medlemsvirksomheter og det gis veiledning og råd om bruk og oppfølging. Rutinene for oversendelse av sykefraværstatistikken fra SSB er reetablert.

Likestilling, trakassering mv

KA har i 2017 fulgt opp sin aktivitetsplikt som arbeidsgiverorganisasjon gjennom foredragsvirksomhet og rådgivning. Det er utarbeidet rundskriv om nye varslingsregler som inneholder forslag til lokale rutiner og høstens #metoo-kampanje er forsøkt fulgt opp med flere oppslag på KAs nettsider mv.

I forbindelse med ikrafttredelse av ny likestillings- og diskrimineringslov per 1.1.18 er arbeidet med et revidert rundskriv om diskriminering igangsatt høsten 2017. Rundskrivet ventes ferdigstilt på nyåret. KA er også aktivt inne i arbeidet med å revidere det tidligere veiledningsheftet for kirkelige arbeidsgivere når det gjelder håndtering av mistanker om seksuelle overgrep samt en gjennomgang av kontaktpersonordningen i regi av Ressurssenteret.

Medbestemmelse og partssammensatt arbeid

OU-ordningen på KA-sektoren skal tilrettelegge for utvikling av opplærings- og utviklingstiltak initiert av partene i fellesskap.

I 2017 har det vært to ulike OU-ordninger. En ordning for det nasjonale rettssubjektet Den norske kirke (rDnk) jamfør vedlegg 2 i tilleggsavtalen til Hovedtariffavtalen (HTA) og en for de øvrige medlemmene jamfør vedlegg 6 til HTA.

OU for Dnk(r)

OU-styret har bestått av tre representanter fra arbeidstakerorganisasjonen og tre fra KA. Styret har arrangert partssammensatte kurs i hvert bispedømme hvor temaet var de nye tariffordningene med særlig vekt på medbestemmelse. Videre ble det høsten 2017 arrangert ett felles partssammensatt kurs for tillitsvalgte og arbeidsgiverrepresentanter både fra bispedømmene og Kirkerådet. Innholdet i særavtalene var hovedtema.

Denne OU-ordningen innebærer at det overføres betydelig støtte (70 % av midlene) til tillitsvalgtsoplæring i regi av arbeidstakerorganisasjonene. Midlene fordeles etter medlemstall noe som innebærer at hoveddelen av midlene utbetales til Presteforeningen.

OU for øvrige medlemmer

Dette OU-styret har også tatt initiativ til partssammensatte kurs og øvrige tiltak.

En hovedtyngde av midlene i denne ordningen går til drift av partssammensatte fagutvalg innenfor diakoni og kirkemusikk, samt til drift av Kirketjener- og gravplasskolen (se under). I 2017 er det vedtatt å etablere et nytt fagutvalg også for kirkelig undervisning. En arbeidsgruppe er nedsatt for å avklare mandat og sammensetning mv av dette.

På grunn av kommunereformen, har det vært avsatt midler til fire kurs om kirkelige konsekvenser av en kommunesammenslåing. Kursene var spesielt rettet inn mot kirkeverger og tillitsvalgte i de fellesrådene som er omfattet av kommunereformen.

Støtteordningen som etter søknad gir midler til utviklingstiltak for staber samt stipender til kompetansehevende tiltak individuelt og grupper av ansatte er videreført også i 2017. Det har også blitt utdelt stipend til barnehager som arbeider aktivt for å redusere sykefravær (nærværstipend).

OU-styret arrangerte i september en konsultasjon for de sentrale parter med særlig fokus på status og endrings-prosesser i Den norske kirke. Konsultasjonen ble et nyttig møtepunkt både for informasjon og drøftinger mellom partene. Styret i OU for Dnk (r) var også invitert og tilstede på konsultasjonen.

Også i rammen av denne ordningen er det gitt støtte til enkelte tillitsvalgtsopplæringstiltak i regi av arbeidstakerorganisasjonene.

Om fagutvalgenes arbeid:

Fagutvalget for diakoni (FUD)

FUD arrangerte konferansen «Verdier og valg - *Hvilke verdier styrer våre prioriteringer*» 19.-20.januar 2017 på Sola i samarbeid med Kirkerådet og Stavanger bispedømme. Konferansen hadde 80 deltakere fra kirke- og helsesektoren. Målet med konferansen var å bidra og inspirere til mer samarbeid mellom kirke- og kommuneansatte innenfor helsesektoren. Konferansen tok opp aktuelle temaer, viste gode eksempler fra samarbeid innenfor kirkens diakoniarbeid og kommunene, og ble en møteplass for ansatte i kirke og kommune. FUD ønsker at denne konferansen videreføres.

FUD delte ut stipender for 150 000 kroner til diakoner som søker støtte til ulike kompetansehevingstiltak. Det ble også delt ut midler til tre bispedømmer som gjennomførte fagdager med tematikken kirke/flyktningarbeid.

Fagutvalg for kirkemusikk (FUM)

FUM har lyktes i å utvikle en solid og systematisk arbeidsform og har bl.a etablert samarbeid med ulike aktører på det kirkemusikalske feltet. FUM har hatt møter med utdanningsinstitusjonene, Bispemøtet, Ungdommens kirkemøte, kirkemusikkstudent og nyutdannet kirkemusiker, Kirkerådets nemnd for gudstjenesteliv, Kompetanserådet til Presteforeningen, Ung kirkesang og Norges Kirkesangforbund.

En hovedsatsning har vært å etablere nettverkssamlinger for kirkemusikere i alle bispedømmer. Tre bispedømmer har kommet godt i gang og fått støtte til samlinger.

Et annet hovedtiltak har vært å få på plass et utdanningstilbud i rytmisk musikk. Dette er utviklet i samarbeid mellom Norges Musikkhøgskole og NLA Staffeldsgate, og

igangsettes i 2018. Det er videre startet et arbeid med å få etablert en studiemodul i barnekormetodikk ved en utdanningsinstitusjon, i et samarbeid med Ung Kirkesang.

FUM forvalter flere stipendordninger. Det er etablert en særskilt stipendordning for deltakere på Norsk Kirkemusikksymposium 2018 samt for Norsk orgelfestival.

Fagutvalg for kirketjener- og gravplasskolen

Kirketjenerskolen 1 har ved utgangen av 2017 seks aktive studenter. 12 studenter har fullført studiet i 2017. Kirketjenerskolen 2 har åtte aktive studenter og tre studenter har fullført studiet i løpet av året.

Gravplasskolen 1 har hatt elleve kursdeltakere og ni av disse har gjennomført begge samlinger og lever obligatorisk innleveringsoppgave. Gravplasskolen 2 – Modul A har hatt 58 kursdeltakere. 29 personer har bestått den avsluttende prøven og dermed fullført Gravplasskolen 2 i 2017. Driftsstyret arrangerte sentralt kurs i Kirketjenerskolen 3/Gravplasskolen 3 («Møte med mennesker»). Kurset var fulltegnet med 30 deltakere.

Opplæring og utvikling i trosopplæringen

KA forvalter fortsatt kompetansemidler for undervisningsstillinger. En særlig satsning i 2017 har vært oppstart av en ny runde med Lederutdanning for kateketer og menighetspedagoger. 17 studenter er i gang med utdanningen, som gjennomføres i et samarbeid mellom VID Vitenskapelig høyskole og Det teologiske menighetsfakultet.

I 2017 fikk KA prosjektmidler fra Kirkerådet til prosjektet «Kvalitet og rammebetingelser i konfirmantarbeidet». Målsetningen er å få kunnskap som kan brukes lokalt til å utvikle bedre kvalitet på konfirmantarbeidet. Prosjektet innebærer bl.a forsøk på å analysere evt sammenhenger mellom rammebetingelser og kvalitet. Prosjektperioden er 2017-2019.

Folkevalgtopplæring

Kommunereformen, som berører 122 fellelråd, representerer store utfordringer ikke minst på de folkevalgte. Det øverste ansvar for å gjennomføre trygge, åpne og forutsigbare omstillings- og sammenslåingsprosesser, påhviler disse.

KA tok derfor høsten 2017 initiativ til sju regionale kurs for fellesnemdsmedlemmer. Det deltok til sammen 316 personer på kursene. Hovedfokus var konsekvenser av reformen, organisering av prosessen samt arbeidsrettslige spørsmål.

I tillegg har KA revidert tidligere utgitt veileder til bruk for kirkelig fellelråd i sammenslåingsprosessene. Veilederen har vært og er til god nytte for administrasjonen og de folkevalgtes arbeid i nemdene.

Lederutvikling, ledernetverk og veiledning

I mai inviterte KA representanter fra bispedømmene, Bispemøtet, VID, Menighetsfakultetet, Presteforeningen og aktuelle fagpersoner til et fagseminar om «Hva slags ledere trengs i en fri folkekirke?». Samlingen var et nyttig møtepunkt som ga rom for en faglig samtale omkring forståelsen av ledelse i en kirkelig kontekst i lys av de pågående endringer av Den norske kirkes rettslige status og rammebetingelser.

Høsten 2017 ble KAs tradisjonsrike lederutviklingsprogram (1 år) igangsatt på nytt med ca 20 studenter. Samarbeidsavtalen mellom KA og VID ble reforhandlet som følge av endringer i utdanningsregelverket. Programmet arrangeres fortsatt i regi av KA, men forelesere tilsatt på VID står for omlag halvparten av undervisningen. Utviklingsprogrammet er fortsatt studiepoenggivende innenfor rammen av masterstudiet i Verdibasert ledelse på VID.

KA har på oppdrag fra kirkelig fellesråd i Oslo også vært operatør for et lederutviklingsprogram for 38 daglige leder i Oslo. Programmet har bestått av 3 samlinger samt gruppeveiledning.

KA er representert med nestleder i Fagråd for arbeidsveiledning og arbeider gjennom rådet for å få etablert best mulige ordninger for arbeidsveiledning for kirkelig tilsatte. KA tilbyr også selv individuell lederveiledning.

I 2017 har KA samtidig startet opp en pilot med «ledernetverk». To slike nettverk (8-15 deltakere) er etablert - det ene for toppledere og det andre for personalsjefer/HR-direktører. Nettverkene møtes 5 ganger i løpet av et år til dagssamlinger der deltakerne bringer inn hverdagsnære utfordringer og får faglig påfyll. Den foreløpige evalueringen har vært god. Et tredje nettverk er derfor nå under etablering.

Medlemsrådgivning

Henvendelsene til KAs sekretariat for ønske om rådgivning på det arbeidsrettslige feltet er stadig økende. Advokater, jurister og andre rådgivere gir råd over e-post, telefon eller i møter i alt fra små saker som løses på få minutter, til tunge oppsigelses- og/eller omorganiseringsprosesser som går over lang tid og involverer mange ansatte og begge arbeidsgiverlinjer.

KA opplever at medlemmene setter stor pris på at de får snakke med rådgivere som kjenner kirkelig sektors spesielle forhold, men samtidig har gode kunnskaper om arbeidslivets spilleregler og er løsningsorienterte medspillere i den enkelte sak.

Kirkebygg

Et krevende ansvar

Forvaltningen av kirkebyggene er en av hovedoppgavene for de kirkelige fellesrådene i Den norske kirke. Kirkene representerer store økonomiske og kulturelle verdier. De er midtpunktet for kirkens aktivitet og de er helt sentrale for folks stolthet og tilhørighet til kirken.

Ansvar for å forvalte disse bygningene gir arbeidet i kirkelig fellesråd mening og motivasjon, samtidig som det er et krevende ansvar. Kirkebyggforvaltning gir både faglige og økonomiske utfordringer.

KAs rolle på dette feltet er todelt; Kulturdepartementet yter et betydelig årlig tilskudd for at vi kan være et nasjonalt kompetansemiljø innen kirkebyggforvaltning. Som medlemsorganisasjon skal KA samtidig arbeide for bedre rammebetingelser og støtte medlemmene i deres lokale arbeid for en forsvarlig, langsiktig og bærekraftig kirkebyggforvaltning. I 2017 ble det etablert et eget ledernetverk for kirkebyggforvaltere i de største fellesrådsområdene. Formålet er å lage et møtested for ledere innen byggforvaltning for å drøfte faglige spørsmål og felles utfordringer.

Kirkekontroll 2017-2018

Hvert fjerde år siden 2005 har KA utarbeidet en rapport om tilstanden for alle kirkebygg i Den norske kirke. Våren 2017 ble det sendt ut et omfattende spørreskjemaet der de lokale kirkebyggforvaltere skulle gi sin vurdering av kirkene. Med god oppfølging og rådgivning lyktes vi å få inn informasjon fra 1630 av til sammen 1633 kirker.

Høsten 2017 ble brukt til å gjennomgå og kvalitetssjekk dataene som grunnlag for den endelige rapporten som vil foreligge i 2018. I arbeidet med Kirkekontroll får vi inn opplysninger som er viktige for det videre arbeidet på kirkebyggfeltet både i KAs faglige arbeid og overfor myndighetene. Undersøkelsen i 2017 hadde bl.a. et særlig fokus på klimarelaterte spørsmål i tillegg til de gjennomgående temaene som er undersøkt siden 2005.

Klimaendringer påvirker kirkebygg

I 2017 har KA viet mye oppmerksomhet på klimaendringer og konsekvenser for kirkebyggene. Klimaendringene kan utgjøre en trussel ved økt risiko for flom, ras og andre akutte naturskader. I tillegg bidrar klimaendringer til mer råte- og fuktskader og økende risiko for dette.

I samarbeid med andre fagmiljøer (bl.a. Riksantikvaren) har KA igangsatt arbeid for å øke kunnskapen om skaderisiko, skadebegrensning og forebygging av skader. Det er

bl.a. gjennomført en geografisk kartlegging i samarbeid med NVE av kirker og gravplasser som ligger i flomutsatte områder.

Klimaendringer var også hovedtema da det ble arrangert fagdag for kirketjenere med over 100 deltagere. Det er igangsatt et forberedende arbeid for en stor nasjonal kartlegging av tilstanden for kirkebygg i 2017, og her vil kartlegging av skader knyttet til klimaendringer få et særlig fokus.

Klimaansvar er også overskriften for KAs arbeid med kirkeoppvarming og energispørsmål. God kirkeoppvarming gir i tillegg til miljøgevinst også kostnadsbesparelser og bedre bevaringsmiljø for kirkekunst og inventar. KA har vært rådgiver for et prosjekt for solcellepanel på Strand kirke i Rogaland. I oktober ble anlegget åpnet som Norges første plusskirke, dvs. at den produserer mer energi enn den forbruker. Dette har vært et pilotprosjekt som har fått andre kirker interessert i tilsvarende investering.

Brann- og innbruddsikring

KA har et kontinuerlig høyt fokus på arbeidet med brann- og innbruddsikring av kirkebygg. Dette inkluderer bl.a. en omfattende kurs- og rådgivningstjeneste, og det er utgitt flere veiledningshefter på området. I 2017 er det bl.a. arbeidet med en veileder om såkalt «passiv brannsikring», dvs tiltak som reduserer konsekvensen av brann, og som ikke må aktiveres manuelt eller automatisk når brann oppstår.

I november 2017 ble det igangsatt en stor fullskalatest av automatiske slokkesystemer ved et testanlegg i Danmark. Prosjektet er beregnet å koste rundt 5,5 millioner og er i hovedsak finansiert gjennom bidrag fra Riksantikvaren, Stiftelsen UNI og KNIF Kirkebyggforsikring. Dette pilotarbeidet skal bl.a. bidra til å utarbeide såkalte akseptkriterier for slokkeanlegg som kan gi effektiv slokking ved branntilløp i kirker, samtidig som det søkes løsninger som begrenser kostnader, inngrep og vannforbruk. Dette skal danne grunnlag for vår rådgivning for anskaffelse av automatiske slokkesystemer, kontakt med ulike brannfaglige miljø mv.

Skader/risiko pga klimaendringer og naturskade var et særlig tema for «Kirkekontroll 2017», og vi vil nå etablere dette som et eget satsingsområde. Resultatene fra kirkekontrollen vil danne grunnlag for målrettet informasjonsarbeid, bl.a. gjennom bruk av klimadata, NVEs kartdata for klimaendringer og risikosoner. Vi planlegger også å bruke noen av midlene på å utarbeide en metode for å gjøre klimavurderinger av kirkebyggene etter mal av stavkirkene som NIKU har utført på oppdrag av Riksantikvaren (inngår i rammen som gis til NIKU).

Samarbeid med Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)

KA har en godt og omfattende samarbeid med NIKU. I 2017 ble NIKU engasjert for en utprøving av en metode for verdivurderinger av kirker og deres inventar vurderes ut ifra følgende kriterier; Arkitekturhistorisk verdi, kunsthistorisk verdi, autentisitet, historiefortellende verdi, restaureringsverdi, kildeverdi, arkeologisk verdi og kontekstuell verdi. I tillegg vil det skrives en oppsummerende prosatekst om alle

kirkene. Dette materiale vil gi en samlet kunnskapsgrunnlag for å vurdere kirkebyggenes kulturminneverdier, og dette skal gjøres tilgjengelig i Kirkebyggdatabasen for relevante fagmiljøer, kirkeiere, offentlige og kirkelige instanser mv.

Tilgjengelig

KA bidrar med råd og ressurser for å bedre tilgjengeligheten til kirkebyggene. I 2017 har vi bl.a. deltatt aktivt i «Tilgjengelighet til kunnskap, kunst og arkitektur», som er et samarbeidsprosjekt for å bedre og utvide tilgjengelighetsbegrepet innenfor kulturområdet. KA har her samarbeidet med bl.a. Munchmuseet, Nasjonalmuseet og Deichmanske bibliotek.

IKT, økonomi, jus og administrasjon

IKT

Fra og med 2011 har KA og Kirkerådet samarbeidet om et arbeid for en felles IKT-satsing for Den norske kirke, både sentralt og i fellesrådene. Målet med arbeidet er å sikre gode IKT-løsninger i møte med publikum og medlemmer og som administrative verktøy for virksomhetene. KA har bl.a. arbeidet aktivt for å bidra til gode løsninger innen arkiv og saksbehandling.

I 2014 ble det etablert to selskaper, Kirkepartner AS og Kirkepartner IKT AS. Førstnevnte har vært eid av Kirkerådet, KA/Fellesrådene og Ovf, mens det siste hovedsakelig har vært eid av Ovf. I følge avtalen ved inngåelse skulle Ovf gå ut av selskapet når kritisk masse kunder var nådd og økonomien var tilfredsstillende. Dette målet har vi nådd i 2017 og det har vært arbeidet for å sikre en god overgang i selskapene. Fra første halvdel av 2018 vil de to selskapene slås sammen og bli eid av Kirkerådet 49% og fellesrådene 51%. KA vil etter dette være ute på eiersiden av selskapene, men vil fortsatt være bidragsytere til strategier, samt systemeier for Kirkebyggdatabasen med mer.

Våren 2017 ble det arrangert kurs i IKT-ledelse. Dette kurset samlet ledere fra fellesråd, Kirkerådet, KA og bispedømmerådene. Kurset viste at vi som kirkelige ledere har mye å hente på å tenke strategisk som ledere i vår tilnærming til IKT.

Økonomi, jus og administrasjon

KA yter en omfattende medlemsrådgivning og kursvirksomhet overfor sine medlemmer innenfor ulike økonomiske, juridiske og administrative områder. Det er avgjørende å kunne tilby individuell medlemsrådgivning basert på god kjennskap til kirkelovgivning, rammer for ideell sektor og andre forhold som er sentrale for KAs medlemmer. KA gir bl.a. en omfattende rådgivning når det gjelder saksbehandling/arkiv, regnskap/budsjett, avtalejus, og opphavsrettslige spørsmål. Våren 2017 ble det framforhandlet en ny rammeavtale med Kopinor om kopiering i

Den norske kirke. Høsten 2017 ble det utarbeidet en veileder i offentlige anskaffelser i Den norske kirke.

Gravferd

Gravplassforvaltning

De kirkelige fellesrådene er tillagt ansvaret for den offentlige gravplassforvaltning. På denne måten utfører fellesrådene en offentlig oppgave overfor alle innbyggere, uavhengig av deres tro og livssyn. I høringen om ny lov for tros- og livssynssamfunn ble høringsinstansene spurt om denne ordningen bør videreføres, slik regjeringen gikk inn for i forslaget til ny lov, og dette ga ny diskusjon om kirkens offentlige gravplassansvar. KA har erfart at ordningen har bred tillit og at de fleste fellesråd er motivert til å utføre dette oppdraget.

Fellesrådenes offentlige gravplassansvar stiller særlige krav til ryddighet, kompetanse og rolleforståelse. KA utfører en betydelig løpende rådgiving både når det gjelder praktiske, juridiske, økonomiske og etiske sider ved gravferdsforvaltningen. For å synliggjøre fellesrådenes rolle innenfor gravplassområdet gjennomførte KA en et informasjonsarbeid med råd og innspill for omtale av gravplassforvaltning og fellesrådets rolle som gravplassmyndighet på fellesrådets hjemmesider mv. Høsten 2017 ble det innledet et samarbeid med NIBIO (Norsk institutt for bioøkonomi) for å identifisere jordegenskaper på norske gravplasser som fremmer en normal nedbrytning av kiste med innhold, og muliggjør gjenbruk av graver etter 20-25 år.